

Conclusie en dankwoord van Henk Van Hootegem, coördinator van het interfederale Steunpunt tot bestrijding van armoede

Seminarie 'Duurzaam wonen: ondersteunen van huishoudens en huurders met een laag inkomen'

Beste aanwezigen,

Wat een initiatieven, wat een inzet, wat een energie... Het was zeker een overvolle dag. We hebben veel geleerd. Er was ook heel wat uitwisseling tussen de initiatieven, die – naar we hopen – ook zal voortgezet worden in de toekomst. Ik heb ook nieuwe woorden geleerd, zoals 'klantenreis', het traject dat de burger aflegt in bijvoorbeeld een renovatieproces.

Centraal in dit seminarie, dat het [interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede](#) vandaag organiseert in samenwerking met het [Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling](#), staat hoe we huishoudens en huurders met een laag inkomen kunnen bereiken. Dat is onder andere via outreachende initiatieven: op het terrein, deur- aan- deur... Op een schaal die het effectief mogelijk maakt om contact te maken met de doelgroep, de bewoners van een wijk bijvoorbeeld, personen in een situatie van armoede en bestaansonzekerheid... De nodige capaciteit voor begeleiding is daarbij belangrijk: niet alleen begeleiding op technisch vlak, maar ook sociaal. Opvallend was hoe het belang van vertrouwen werd benadrukt. We mogen daarbij de mentale gewicht van renovatie niet vergeten: werken in je huis – en laat ons hier denken maar eens kijken naar onszelf – dat is bijzonder ingrijpend. En voor mensen in precaire situaties is het ook niet zomaar te geloven dat een renovatie mogelijk en betaalbaar is. Het wantrouwen dat er kan zijn ten aanzien van bepaalde maatregelen of initiatieven is in deze context helemaal te begrijpen.

Voorfinanciering van energie- en waterbesparende ingrepen is echt een issue, Het gaat enerzijds over het feit dat je de investering moet voorfinancieren, terwijl je achteraf dan wel een deeltje krijgt terugbetaald via eventuele premies, en anderzijds over de moeilijkheid voor een groot aantal huishoudens om een lening aan te gaan en af te betalen. Het is voor mensen met een klein inkomen echt niet evident om zich in schulden te steken. Eigenlijk hebben ze ook geen echte garantie dat ze effectief de lening zullen kunnen terugbetalen met wat ze uitsparen aan energie- en waterkosten (zie bijvoorbeeld de hogere energiefacturen tijdens de energiecrisis).

De digitalisering van onze samenleving speelt ons ook parten in het kunnen bereiken van bepaalde bevolkingsgroepen. Het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede heeft in zijn [tweejaarlijks Verslag 2022-2023 'De financiële dimensie van armoede'](#) een

specifiek hoofdstuk gewijd aan deze digitalisering, en hoe we bij initiatieven en maatregelen moeten blijven werken met verschillende contact- en informatiekkanalen (en niet alleen de digitale) om de verschillende bevolkingsgroepen effectief te kunnen bereiken.

Waarvoor het Steunpunt tot bestrijding van armoede ook al jaren pleit is het systematisch voorzien van [ex ante impactanalyse](#) bij de uitwerking van initiatieven en maatregelen, om de impact ervan in situaties van armoede en bestaansonzekerheid op voorhand te evalueren: wie is de doelgroep van het initiatief of de maatregel, welk traject zullen de betrokkenen moeten afleggen en welke mogelijke drempels zijn er in de procedures, hoe vermijden we negatieve of perverse effecten in armoedesituaties... Een dergelijke armoedetoets realiseer je best met betrokkenheid van de doelgroeporganisaties. Je kan een armoedetoets uitvoeren op elk niveau: op federaal, gewestelijke, en lokaal. Maar ook als organisatie kan je een eigen initiatief, aanbod of project op voorhand kritisch evalueren en analyseren, met betrokkenheid van de doelgroep.

Een dergelijke impactanalyse omvat best ook een luik rond de [take-up en non-take-up](#) van de maatregel: wie heeft recht op het aanbod, maar ook welke drempels zijn er mogelijks in de toegang tot het initiatief of het aanbod? Dit betekent dat je – ook ex ante – reeds kunt voorzien in mogelijke indicatoren en registratie-instrumenten om de (non-)take-up te evalueren. Een zicht op de inkomenssituatie, woonsituatie, ... van de betrokkenen is daarbij natuurlijk een pluspunt. Dit pleidooi voor aandacht voor take-up en non-take-up gaat in essentie over de effectiviteit van beleid!

In een rechtvaardige transitiebeleid staat samenwerking centraal. Dit was reeds een belangrijk punt in het [tweejaarlijkse Verslag over duurzaamheid en armoede](#) dat het Steunpunt tot bestrijding van armoede publiceerde in 2019, op basis van een diepgaande en uitgebreide dialoog met mensen in armoede, hun verenigingen en netwerken en diverse organisaties en instellingen, en in zijn advies rond rechtvaardige transitie en armoede in het kader van de [Conferentie voor een rechtvaardige transitie in België](#). Het gaat over samenwerking tussen overheden, met ook graag aandacht voor het belang van het lokale niveau. Over het mobiliseren van de middelen, zowel privaat als publiek. Over samenwerking tussen mensen die op het terrein actief zijn, maar ook met betrokkenheid van diegenen met kennis over financiële modellen. Deze oproep voor samenwerking moet wel gepaard gaan met een debat en goede afspraken van wat de rol is van deze verschillende actoren: overheden, private actoren, intermediaire organisaties en de burger in al zijn of haar diversiteit...

We staan voor een enorme uitdaging om het thema van vandaag in de sloop van het politieke debat en het beleid te krijgen, zowel federaal, gewestelijk als lokaal. Denk hierbij

ook aan de verschillende fondsen die in het kader van het klimaatbeleid zijn opgericht, en waar stakeholders mee richting moeten kunnen geven.

In de komende jaren dienen we werkelijk in te zetten op de huishoudens en huurders met een laag inkomen, in preciaire situaties, om niemand achter te laten in de transitie die bezig is, om mattheuseffecten en ongelijkheden te vermijden en te verminderen.

We hopen dat we met het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede met dit seminarie hier een bijdrage hebben aan geleverd, maar willen ook graag op jullie rekenen voor deze voortdurende focus, *to leave no one behind*

Nog even een woordje over wat je van ons krijgt als informatie, op basis van het seminarie. Op onze site is reeds een [nota](#) beschikbaar met een korte beschrijving van alle initiatieven die vandaag in de werkgroepen werden voorgesteld.

In de komende dagen komen de [presentaties](#) van de verschillende sprekers (plenair en alle werkgroepen) op onze website beschikbaar, evenals de [audio-opnames](#) van de plenaire momenten en werkgroepen.

Daarnaast zullen we nog een nota publiceren met een verslag van vandaag, de voorstelling van de initiatieven, en een besluit met aanbevelingen.

Ik kan u alleen maar aanbevelen om [u te abonneren op onze nieuwsflits](#), en zo op de hoogte te zijn van onze komende initiatieven en publicaties.

Het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede is in elk geval beschikbaar voor vragen naar informatie, uw feedback op onze initiatieven, en pistes voor mogelijke samenwerkingen.

Dan rest er mij nog een stevig dankwoord uit te spreken voor allen die bijgedragen hebben om dit seminarie mogelijk te maken: de samenwerking met het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO), de steun van het Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij (SFPIM) en van de Nationale Loterij, de mooie infrastructuur van Residence Palace, het noodzakelijke werk van de tolken om de uitwisseling over de taalgrens heen mogelijk te maken, en het fantastische voorbereidend en organisatorisch werk van alle collega's van het Steunpunt tot bestrijding van armoede.

En uiteraard ook dank aan u voor uw interesse, uw deelname, en uw inzet voor de ondersteuning van huishoudens en huurders met een laag inkomen in duurzaam wonen... *to leave no one behind!*

